

September 2015

E-PRIROČNIK POZOR(!)NI ZA OKOLJE

**Za uspešno sodelovanje
v kampanji Pozor(!)ni za okolje
v šolskem letu 2015/2016**

KAZALO

Spremna beseda	3
O ogljičnem odtisu	4
EKOninje	8
Potek aktivnosti:	
tekmovalni in netekmovalni del	9
Primeri dobrih praks	16
Uporabni viri in literatura	21

SPREMNA BESEDA

Dragi dijaki, spoštovani mentorji!

Šolske obveznosti so v teku in pred nami je novo, izzivov polno šolsko leto. Ponovno je z vami tudi **kampanja Pozor(!)ni za okolje**, ki letos pod okriljem družbe Goodyear Dunlop Sava Tires poteka **že 6. leto zapored**. Letošnja kampanja s seboj prinaša kar nekaj novosti. Predvsem spodbuja vašo ustvarjalnost in proaktivnost v smeri odgovornega ravnanja z okoljem ter tako **prerašča v gibanje dijakov za zmanjševanje ogljičnega odtisa**.

S sodelovanjem v kampanji izkazujete podporo prizadevanjem za čistejše in s tem bolj zdravo življenjsko okolje, kar je skupna skrb vseh nas. Ponosni smo, da ste v letošnjem šolskem letu z nami in da bomo skupaj kovali nove zelene zgodbe o uspehu. **Tema kampanje še naprej ostaja zniževanje ogljičnega odtisa**, naš cilj pa je, da v okolju pustimo pozitiven odtis.

In da bo naš odtis v okolju zares pozitiven, smo za letošnje šolsko leto pripravili nove aktivnosti, ki spodbujajo vašo ustvarjalnost, obenem pa izzivajo sive celice, da na zanimiv in edinstven način predstavite okoljske dejavnosti vaše šole. V ta namen boste **posneli enominutne filmčke**. Za dodatno zabavo ob delu bo poskrbela **EKObum predstavitev**, prek katere boste o dobrih praksah na šoli osveščali aktualne devetošolce. Na koncu boste vsa svoja prizadevanja strnili še v poglavju **EKOučbenika**, ki bo na eni strani trajna sled vaših prizadevanj in po drugi dodana vrednost kampanje.

Kampanja Pozor(!)ni za okolje dosega nacionalno razsežnost, saj v njej v letošnjem šolskem letu sodelujete šole iz vseh slovenskih regij, aktivno pa vas podpirajo tudi izbrani partnerji. Kljub temu smo prepričani, da se nacionalna osveščenost mladih o zmanjševanju ogljičnega odtisa še lahko izboljša. Ambasadorki pozitivnih učinkov osveščanja pa boste ob podpori mentorjev in partnerjev s svojimi zgledi prav EKOninje.

Pri tem vam bo organizacijska ekipa Pozor(!)ni za okolje vseskozi v pomoč, kot tudi pričujoč EKOpriročnik. Slednji podrobneje opisuje že omenjene aktivnosti in navodila za njihovo izvedbo. Dodatne informacije so vam na voljo tudi na spletni strani www.pozornizaokolje.si in Facebook strani kampanje <https://www.facebook.com/pozorni.za.okolje>.

Želimo vam veliko motivacije in veselja pri zmanjševanju ogljičnega odtisa. Naj bo glavni cilj zmanjšanje bremena za okolje – s pravo izbiro vsakodnevnih okoljsko odgovornih aktivnosti!

Spoštujmo okolje in naravo okrog nas.

Simona Dijak,
vodja kampanje Pozor(!)ni za okolje,
vodja komunikacij v podjetju
Goodyear Dunlop Sava Tires

O OGLJIČNEM ODTISU

Na začetku najprej kratek preizkus ...

V nadaljevanju opisujemo dva primera pri nakupu sadja. Ali veste, v katerem primeru se v okolje zapiše večji ogljični odtis?

1. primer:

V trgovini kupimo grozdje biološke pridelave, ki je bilo pridelano v Indiji.

2. primer:

V trgovini kupimo jabolka običajne pridelave, ki so bila pridelana v Sloveniji.

Ogljični odtis je pri nakupu lokalno pridelanih jabolk mnogo manjši kot pri nakupu grozdja iz Indije, zaradi kratkega transporta do trgovine. Pri prevozu grozdja iz Indije je bila v ozračje namreč izpuščena tako velika količina ogljikovega dioksida, da je izničila ugodne učinke biološke pridelave na okolje. V tem primeru bi z nakupom grozdja, pridelanega lokalno in po običajnem postopku pridelave dejansko poskrbeli za manjši ogljični odtis.

Kaj je ogljični odtis?

Ljudje s svojim delovanjem oddajamo ogljikov dioksid. Oddaja ga že naše telo, s tem ko se segreva. Ko vdihnemo zrak, istočasno vdihnemo kisik. Ko izdihnemo, izdihnemo ogljikov dioksid. A naše telo odda tako malo ogljikovega dioksida, da to ne predstavlja bistvene težave. Težavo predstavljajo najrazličnejše človeške dejavnosti, pri katerih prihaja do večjih izpustov ogljikovega dioksida v ozračje. Te dejavnosti so denimo:

- nepravilno ločevanje odpadkov,
- potratna poraba vode in energije,
- intenzivno kmetijstvo in živinoreja,
- termoelektrarne na fosilna goriva,
- industrijska proizvodnja,
- ogrevanje stavb,
- prevoz ljudi in blaga in še bi lahko naštevali.

Količino izpustov ogljikovega dioksida ponazorimo z izrazom ogljični odtis.

Na zmanjševanje slednjega lahko vplivamo že z enostavnimi dejanji:

- s pravilnim ločevanjem odpadkov,
- z recikliranjem in ponovno uporabo,
- s preprečevanjem nastajanja odpadkov,
- z varčno porabo vode,
- z varčno porabo energije,
- s trajnostno mobilnostjo,
- s trajnostno potrošnjo.

Torej z vsemi temami, ki smo jih v kampanji Pozor(!)ni za okolje tudi že obravnavali v minulih šolskih letih in so nam zato že precej blizu. In mimogrede: ali veš, da je pri vsaki majici, uvoženi s Kitajske, poleg običajno nizke cene majice treba računati tudi ceno, ki jo zaradi izpustov ogljikovega dioksida med transportom zaradi prevoza plača okolje?

S svojim delovanjem in odločitvami puščamo za seboj pomembne sledi – tudi na našem okolju. In te sledi se pokažejo v količini ogljikovega dioksida, ki ga s svojim delovanjem izpustimo v ozračje. To imenujemo ogljični odtis.

Zakaj je pomembno, da pazimo na ogljični odtis?

Ogljikov dioksid, ki ga spuščamo v ozračje, rastline v procesu fotosinteze pretvarjajo v kisik. V zadnjih letih ljudje spuščamo v ozračje preveč ogljikovega dioksida; rastline na našem planetu ga ne uspejo pretvoriti v kisik. Zato se njegova količina v ozračju povečuje. Ste se kdaj vprašali, kakšne so lahko posledice?

Ogljikov dioksid vpliva tudi na segrevanje ozračja, to pa na podnebne spremembe. Posledice teh podnebnih sprememb čutimo že sedaj, tudi na primer prek vedno pogostejših vremenskih ujm doma in po svetu.

Tudi mi lahko pomagamo zmanjševati ogljični odtis!

Že s preprostimi vsakodnevnimi dejanji lahko z majhnimi koraki, a zagotovo, pripomoremo k zmanjševanju ogljičnega odtisa.

Kako?

Tu ponujamo le nekaj primerov:

- Če se peljemo v 10 km oddaljeno šolo s kolesom, pri tem ne izpustim v ozračje skoraj nič CO₂. Če se po isti poti peljem s skuterjem, pa pri tem izpustim v ozračje 1 kg CO₂.

Vir: Osnove za izračun ogljičnega odtisa Focus

Ogljični odtis torej zmanjšamo, če se v šolo peljemo s kolesom namesto s skuterjem.

- Če se s starši peljemo na izlet na Dunaj in nazaj z avtomobilom, pri tem izpustimo v ozračje 166 kg CO₂.

*Vir: Osnove za izračun ogljičnega odtisa Focus
(računano za relacijo Ljubljana – Dunaj – Ljubljana).*

- Če se peljemo na Dunaj in nazaj z letalom, pa pri tem izpustimo v ozračje 270 kg CO₂.

*Vir: Kalkulator izračuna ogljičnega odtisa za posameznike Umanotera
(računano za relacijo Ljubljana – Dunaj – Ljubljana za tri osebe).*

Ogljični odtis naše družine torej zmanjšamo, če se na izlet na Dunaj peljemo z avtom, namesto z letalom.

- Če mami za rojstni dan podarimo škatlico za nakit, ki jo izdelamo iz odpadnih materialov in okrasimo s semeni ali kamenčki, pri tem ne izpustimo v ozračje skoraj nič CO₂. Če pa mami za rojstni dan podarimo škatlico za nakit, izdelano v Aziji, je bilo samo za prevoz iz Azije v Slovenijo v ozračje izpuščenega kar nekaj CO₂.

Ogljični odtis torej zmanjšamo, če mami za rojstni dan podarim škatlico za nakit, ki jo naredimo sami, namesto škatlice za nakit, ki je bila izdelana v Aziji. Pa še več žepnine nam ostane.

Najpomembneje je, da znamo primerjati vplive različnih življenjskih slogov na okolje in – če je to le mogoče – med njimi izberemo tak življenjski slog, ki najmanj obremenjuje naš planet.

Kako pa vem, kakšen je moj ogljični odtis?

Svoj ogljični odtis lahko izračunaš. Eden izmed **kalkulatorjev ogljičnega odtisa** je na voljo na spletni strani Umanotere, Slovenske fundacije za trajnostni razvoj:

<http://www.umanotera.org/index.php?node=170>

EKOninje

Pred začetkom tekmovanja sodelujoče šole med svojimi dijaki izberejo predstavnike kampanje Pozor(!)ni za okolje, ki smo jih poimenovali **EKOninje**. Ključna vloga EKOninj, tj. prijateljev, ambasadorjev in bojevnikov za čisto okolje, je skrb za potek aktivnosti ter izvajanje tekmovalnega dela kampanje na šoli. Ta med drugim vključuje tudi:

- pomoč mentorjem šol pri vodenju kampanje,
- sodelovanje pri pripravi aktivnosti v kampanji,
- izvajanje le-teh ter
- spodbujanje k odgovornemu ravnanju z okoljem ter osveščanje o pomenu zniževanja ogljičnega odtisa svojih vrstnikov, prijateljev, družinskih članov in ljudi iz lokalnega okolja.

Vsaka šola lahko izbere do 7 EKOninj. Seveda je zaželeno aktivno sodelovanje vseh dijakov šole, a le 7 bo tistih vodilnih, ki bodo vključeni v komunikacijo in bodo povabljeni na zaključni dogodek.

Imena, priimke in elektronske naslove EKOninj nam sporočijo koordinatorji kampanje na šoli najkasneje do petka, 23. oktobra 2015, na e-naslov: milena.prsa@pristop.si.

POTEK AKTIVNOSTI

Zasnovana na proaktivnosti, **kampanja Pozor(!)ni za okolje** v šolskem letu 2015/2016 **prerašča v gibanje dijakov za zmanjševanje ogljičnega odtisa**. Kot taka bo zaobjela tako tekmovalne kot netekmovalne aktivnosti.

Povzemimo najprej slednje. V okviru kampanje bo potekalo veliko zanimivih osveščevalnih aktivnosti. **Osrednji netekmovalni del** je izvajanje raznolikih okoljsko odgovornih aktivnosti med šolskim letom **v okviru EKOnačrta**. Ob začetku šolskega leta šole izpolnijo vprašalnik, s katerim opredelijo okoljske aktivnosti, ki jih bodo izvajale v sklopu kampanje. Fotografije, skice, poročila in druge materiale bodo šole **ponazorile na panoju v svojem EKOkotičku**, najbolj kreativne in inovativne aktivnosti pa bodo **strnile na dveh straneh**, oz. v poglavju **EKOučbenika**.

Nadalje, edino **tekmovalno aktivnost kampanje predstavlja priprava filma z utrinki EKObum predstavitve** šole na informativnih dneh in celoletnih okoljskih aktivnosti. Uspešnost vsake izmed šol oz. dijakov v tekmovanju bodo ocenili člani EKOmisijske v sestavi partnerskih organizacij in obiskovalci spletne strani kampanje. Zmagala bo tista šola, ki bo skupaj zbrala najvišje število točk.

Vrh kampanje predstavlja **zaključni dogodek**. Predvidoma **bo potekal v sredini maja 2016** in bo **posvečen Dnevu podnebnih sprememb**, ki je sicer v nedeljo, 15. maja 2016. Dogodek bo namenjen vsem EKOninjam, koordinatorjem projekta na šolah in predstavnikom partnerskih organizacij. Namen srečanja je uradna razglasitev rezultatov tekmovalnega dela, predstavitev EKOučbenika kot praktičnega doprinosa dijakov k osveščanju o problematiki ogljičnega odtisa, pregled dosežkov kampanje v šolskem letu ter sproščeno in zabavno druženje.

SHEMA KAMPANJE 2015/2016

EKOtekmovanje

**EKObum
predstavitev
Pozor!(ni)
za okolje
(video)**

Druge aktivnosti

**EKOnačrt:
vprašalnik,
EKOkotiček,
EKOučbenik**

**Spletna stran
in mesečni
e-obvestilnik**

Dogodki

Facebook

Raziskava FOV

Mediji

NETEKMOVALNI DEL: IZVAJANJE EKONAČRTA

Rok za izpolnitev vprašalnika:

petek, 23. oktober 2015

Rok za oddajo poglavja za EKOUčbenik:

ponedeljek, 18. april 2016

V letošnji kampanji Pozor(!)ni za okolje boste sodelujoče šole izvajale t. i. EKOnačrt. EKOnačrt predstavlja načrtovanje in izvajanje aktivnosti za zmanjševanje ogljičnega odtisa na šoli in vključuje tri faze: izpolnitev vprašalnika, urejanje EKOkotička in pripravo poglavja za EKOUčbenik. Pri tem ne pozabite na fotoaparatus, kamero ali preprosto – vaš telefon.

Kako poteka netekmovalni del kampanje?

Najprej izpolnite spletni vprašalnik

Izpolnjen vprašalnik je zaveza šole za sodelovanje v kampanji PZO in je hkrati prikaz smernic za izvajanje aktivnosti na posamezni šoli. Mentorji boste skupaj z dijaki izpolnili spletni vprašalnik in tako navedli področja, na katerih boste izvajali aktivnosti tekom šolskega leta. Z drugimi besedami, pripravili boste **strukturiran načrt aktivnosti**. Pri tem gre predvsem za aktivnosti, s katerimi lahko dijaki sami pripomorejo k znižanju količine CO₂ v ozračju in osveščanju o okoljski problematiki. Na zmanjševanje ogljičnega odtisa lahko vplivamo na skoraj vseh področjih našega delovanja, na primer s preprečevanjem nastajanja odpadkov in njihovim recikliranjem, trajnostno mobilnostjo, varčevanjem z električno energijo in naravnimi viri itn. Prednost tovrstne priprave načrta je enakopravni položaj šol, saj boste cilje lahko opredelili glede na trenutno stanje na šoli in glede na okoliščine, v katerih vaša šola deluje. EKOninje in mentorji torej narekujete tempo in obseg aktivnosti na vaši šoli.

Vprašanja, ki bodo vključena v spletni vprašalnik, boste prejeli po elektronski pošti vnaprej, kar vam bo v pomoč pri razmisleku o aktivnostih in strukturiranju odgovorov. Te boste nato vnesli v spletno aplikacijo 1KA. **Bodite kratki in jedrnat**. Odgovori v vprašalnikih se ne ocenjujejo, so pa pomemben pokazatelj aktivnega udejstvovanja šole. Ne nazadnje, povzetek vseh vprašalnikov bo predstavljen v EKOUčbeniku.

Skozi šolsko leto urejate EKOkiček

Aktivnosti, ki jih boste opredelili z vprašalnikom, boste tekom šolskega leta nato izvajali in jih predstavili v svojem EKOkičku. **EKOkiček je prostor na šoli, kjer je postavljeno pano**, na katerega dijaki lepijo, pripenjajo, ... utrinke iz izvedenih aktivnosti. EKOkiček je lahko tudi zavihek na spletni strani šole. EKOninje – dijaki ambasadorji kampanje – so uredniki vsebin. Šole na e-naslov milena.prsa@pristop.si proaktivno pošiljate fotografije delčkov panoja/opremljenosti EKOkička, ki bodo nato objavljene na Facebook strani kampanje. EKOkiček se ne ocenjuje, je pa vizualno zanimivo središče okoljskih prizadevanj šole in odličen način za osveščanje vseh dijakov, delavcev in obiskovalcev šole o kampanji Pozor(!)ni za okolje in problematiki zmanjševanja ogljičnega odtisa.

Pri izvedbi aktivnosti se lahko povežete z najrazličnejšimi organizacijami iz lokalne skupnosti. Na primer:

- s predstavniki komunalnih (in drugih) podjetij iz lokalnega okolja,
- s strokovnjaki s področja zmanjševanja ogljičnega odtisa, okoljevarstva, ravnanja z odpadki, nevladnimi organizacijami ... ,
- z drugimi šolami ali vrtci iz lokalnega okolja,
- z lokalnimi mediji – z namenom širšega osveščanja in izpostavitve šole.

Dodatno boste **dijaki in mentorji enkrat mesečno prejeli e-obvestilnik** – elektronsko pošto z zbranimi najboljšimi praksami šol, izvedenih v preteklem mesecu. Namen je spodbuditi odzivnost dijakov in mentorjev, da se na pobude za fotografiranje/snemanje videoposnetkov odzovejo in pošljejo zanimive posnetke vsakdanjih dejanj na šolah, ki pripomorejo k zmanjševanju ogljičnega odtisa. Hkrati bo cilj e-obvestilnika opomniti na različna področja zmanjševanja ogljičnega odtisa in spodbuda šolam, da aktivnosti izvedejo prav na vseh. **Vsak mesec bo tako posvečen enemu vidiku zniževanja ogljičnega odtisa.** Denimo september je mesec, ki je posvečen širjenju okolju prijaznega ravnanja, oktobra bo poudarek na varčevanju s papirjem, novembra bo v ospredju recikliranje itn. Vse šole, sodelujoče v kampanji, boste tako neprestano ustvarjale kakovostne zelene vsebine in krepile gibanje dijakov za zmanjševanje ogljičnega odtisa prek spletnih medijev. **Foto in video posnetki vam bodo koristili tudi za pripravo filma, ki ga boste dopolnili še z utrinki EKObum predstavitve šole devetošolcem.**

Ob koncu kampanje presežke vaših aktivnosti zajamete v poglavje EKOUčbenika.

EKOUčbenik je zbornik najbolj kreativnih in inovativnih osveščevalnih aktivnosti, ki med šolskim letom potekajo na šolah. Najbolj zanimive vsebine (besedilo, fotografije, grafi, skice, kratki video posnetki...), objavljene v EKOkotičku in opcijsko na spletni strani šole, dijaki predstavijo **na dveh straneh, ki tvorita eno poglavje v EKOUčbeniku** (predstavljajte si kolaž aktivnosti, miselni vzorec ipd.). Način predstavljanja šol je poljuben, zajema pa naj primere dobrih praks, imena mentorjev in EKOninj.

Poglavje naj podpira namen EKOUčbenika, ki je zbirka konkretnih aktivnosti v publikaciji. Te naj bodo navdih vsakemu bralcu, da tudi sam postane pozoren na zmanjševanje ogljičnega odtisa. EKOUčbenik opozarja, da je ogljični odtis pomembna tema, ki s podajanjem konkretnih napotkov na mikro ravni predstavlja priložnost za dopolnitev učnih načrtov, kjer je poudarek na globalnih aktivnostih (onesnaževanje voda, recikliranje, pomen ločevanja odpadkov ipd.). Priprava poglavja za EKOUčbenik je za šole neobvezujoča. Je predvsem priložnost, da se šole širši javnosti predstavijo v najboljši okoljski luči in pomeni dodano vrednost za kampanjo, s katero le-ta pušča trajni odtis o problematiki zmanjševanja ogljičnega odtisa.

Roki za oddajo

- **Rok za izpolnitev vprašalnika: petek, 23. oktober 2015**

Do tega datuma lahko odgovore o okoljskih aktivnostih, ki jih boste izvedli na šoli tekom šolskega leta, vnesete v spletno aplikacijo. Povezavo do aplikacije prejmete skupaj z okvirom vprašanj po elektronski pošti v začetku oktobra.

- **Rok za oddajo poglavja za EKOUčbenik: ponedeljek, 18. april 2016**

Do tega datuma lahko pošljete besedilo, dodatna gradiva ter imena EKOninj in mentorjev za poglavje v EKOUčbeniku, ki naj bodo pripravljene na dveh straneh v pisavi Cambria, velikost pisave 11, s presledkom 1,15. Svoj dokument pošljete preko programa we-transfer (<https://www.wetransfer.com/>) na e-naslov milena.prsa@pristop.si.

TEKMOVALNI DEL: IZVEDBA EKObum PREDSTAVITVE IN PRIPRAVA FILMA

Rok za izvedbo EKObum predstavitev:

petek in sobota, 12. in 13. februar 2016

Rok za oddajo filmov:

od torika, 1. marca, do ponedeljka, 21. marca 2016

Glasovanje:

od torika, 29. marca, do ponedeljka, 18. aprila 2016

Ob informativnih dnevih, ki bodo na srednjih šolah potekali v petek in soboto, 12. in 13. februarja 2016, boste na šoli izvedli EKObum predstavitev. Utrinke z informativne EKObum predstavitev skupaj z drugimi posnetki aktivnosti, ki ste jih na šoli izvedli tekom leta, nato strnete v enominutni film. Film je edini ocenjevalni del kampanje v tem šolskem letu.

KAKO POTEKA TA DEL KAMPANJE?

Okoljsko držo šole predstavite devetošolcem z EKObum predstavitvijo

Dijaki na informativnih dnevih devetošolcem **šolo predstavijo tudi skozi okoljevarstveni vidik**. Pri tem osveščajte o zmanjševanju ogljičnega odtisa, okoljski problematiki na splošno ter o aktivnostih, ki jih šola izvaja v okviru kampanje Pozor(!)ni za okolje. **Bodoče dijake spodbudite, da lahko izkažejo podporo kampanji** s tem, ko sledijo FB strani in obišejo spletno mesto kampanje. EKOninje – dijaki ambasadorji kampanje – lahko pri aktivnostih uporabite različne komunikacijske tehnike (plakati, videi, gverila ...). Namen organizacije takšne predstavitve je namreč osveščanje, povezovanje in aktiviranje devetošolcev v smeri varovanja okolja. **Ne pozabite na kamero!** Živahno dogajanje, presenečene obraze obiskovalcev in izjave devetošolcev o okoljski problematiki posnemite, saj so ključni gradniki vašega filma. Več obiskovalcev kot boste navdušili s predstavitvijo, večje možnosti boste imeli, da bodo le-ti všečkali in glasovali za vaš film.

Pripravite film o okoljski drži vaše šole

Tematika

V sklopu kampanje Pozor(!)ni za okolje pripravite kratek film, ki zajema utrinke EKObum predstavitve in drugih okoljskih aktivnosti, ki ste jih na šoli izvedli tekom šolskega leta, denimo:

- čistilne akcije,
- predavanja,
- ekskurzije,
- delavnice,
- tekmovanja,
- raziskovanja,
- zbiralne akcije,
- igre,
- razstave, ...

Tehnični pogoji

Bodite inovativni in kreativni! Šole v krajšem filmu (**dolžina: od 30 do 60 sekund**) na poljuben način prikažete, kako ste med letom zmanjševali ogljični odtis in na informativnih dneh osveščali devetošolce. Film naj ne vsebuje avtorske glasbe drugih izvajalcev niti drugih avtorskih materialov tretjih oseb, za katere prijavitelji niso pridobili avtorskih pravic (npr. grafik). Filmček naj bo **opremljen z logotipom** kampanje »Pozor(!)ni za okolje«. Vsak video mora biti opremljen s podatki o nazivu in naslovu šole.

Rok in način oddaje

Šole posnamete dogajanje na informativnih dneh 12. in 13. februarja 2016. Te posnetke skupaj z drugimi posnetki okoljskih aktivnosti šole združite v enominutni film. V tekmovanje so vključeni vsi filmi, ki bodo **od torka, 1. marca, do ponedeljka, 21. marca 2016**, oddani preko programa we-transfer (<https://www.wetransfer.com/>) na e-naslov pozornizaokolje@gmail.com. Po tem datumu bo odprto glasovanje.

Glasovanje in ocenjevanje

V tekmovanje bodo uvrščeni vsi pravočasno in ustrezno oddani filmi, ki bodo upoštevali osnovne vsebinske smernice in tehnične pogoje. Prejeti kratki filmi bodo objavljeni na spletnem mestu www.pozornizaokolje.si. Glasovanje za najboljši film na spletni strani kampanje se bo pričelo v torek, **29. marca 2016** in se bo zaključilo v ponedeljek, **18. aprila 2016 ob polnoči**. V tem času bodo lahko obiskovalci spletne strani kampanje z načinom Facebook všečkov glasovali za naj video po svojem izboru. Hkrati jih bo ocenjevala tudi strokovna žirija – člani EKOmisiije v sestavi partnerskih organizacij in predstavniki pobudnika kampanje Goodyear Dunlop Sava Tires – po posebnem ocenjevalnem obrazcu.

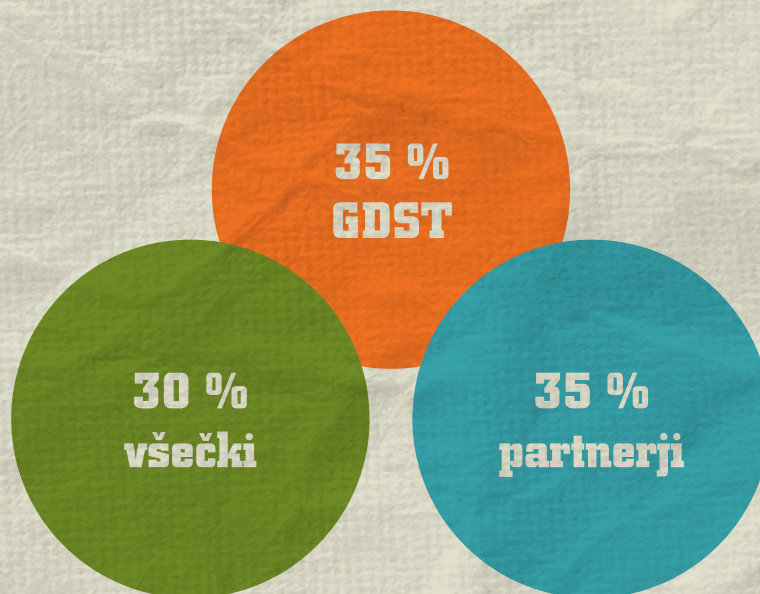
Ocena filma v okviru EKObum predstavitve je sestavljena iz treh delov. Točke se seštevajo. Člani EKOmisiije in predstavniki podjetja Goodyear Dunlop Sava Tires bodo filme pogledali in jih ocenili po vnaprej določenih kriterijih. Pri tem bodo še posebej pozorni na:

- tehnične vidike: npr. ustrezna dolžina, prisotnost logotipa;
- relevantnost tematike: npr. prikaz aktivnosti šole tekom leta in utrinkov z EKObum predstavitve;
- ustvarjalnost: npr. inovativni načini dijakov pri zmanjševanju izpustov ogljikovega dioksida.

Del ocene ne nazadnje predstavlja tudi sposobnost dijakov, da s problematiko zmanjševanja ogljičnega odtisa in kampanjo Pozor(!)ni za okolje uspejo seznaniti čim več bodočih dijakov na informativnih dneh in pustiti odtis v lokalni skupnosti. Kako uspešni so pri tem bili, se bo neposredno odrazilo skozi število všečkov na spletnem mestu kampanje. Obiskovalci spletne strani, vključno z devetošolci, družinskimi člani, prijatelji in drugimi podporniki iz lokalne skupnosti, bodo lahko z všečkanjem glasovali za film in tako izkazali podporo določeni šoli.

Tridelna struktura ocene:

35 % predstavnik podjetja GDST,
35 % predstavniki partnerskih organizacij (EKOMisija),
30 % število všečkov na spletni strani.

Razglasitev rezultatov

Glede na zbrane točke bodo **zasnovane tri kategorije uspešnosti**, število točk za vsako posamezno šolo pa ne bo javno objavljeno. Za vse šole v eni kategoriji bo podana tudi skupna obrazložitev. Vrstni red uvrstitev šol glede na točke bo posredno razviden iz zaporedja poglavij v EKOUčbeniku (najprej bodo predstavljene najboljše šole). **Predstavitev EKOUčbenika in razglasitev zmagovalne šole bo potekala na zaključnem dogodku.** Družba Goodyear Dunlop Sava Tires bo ob koncu tekmovanja ponudila nabor možnih nagrad, ki si jo bo zmagovalna šola v pripravi filma sama izbrala.

PRIMERI DOBRIH PRAKS

Prav vse šole, ki so v lanskem šolskem 2014/2015 sodelovale v kampanji Pozor(!) ni za okolje, so se izkazale z zanimivimi aktivnostmi. Iz množice dobrih praks, ki potrjujejo smotrnost kampanje, je v nadaljevanju predstavljen izbor nekaterih okoljsko odgovornih presežkov. Naj vam primeri dobrih praks služijo kot uporabni nasveti in navdih za izvedbo inovativnih in kreativnih aktivnosti za zmanjšanje ogljičnega odtisa v letošnjem šolskem letu.

Lastna blagovna znamka vode

V BIC Ljubljana so ustvarili lastno blagovno znamko »Voda BIC« in tako odstranili posrednika v dobavi vode ter zmanjšali ogljični odtis.

Na BIC Ljubljana se je konec septembra 2014 pojavil nov hit, nova šolska blagovna znamka: voda BIC. Tako kot drugod je voda tudi k njim poprej prihajala prek trgovskih verig, zdaj pa so jo s pomočjo Matevža Zavolovška začeli polniti kar sami. Lastna blagovna znamka je ravno tako kakovostna kot ostale priznane znamke. Z njo niso le odstranili posrednika v dobavi in s tem znižali ogljični odtis, ampak tudi zmanjšali dobavo vod z okusi in kupovanje sladkih pijač.

Primer nove blagovne znamke: Voda BIC.

Projekt Gornji vrt

Dijaki Gimnazije Ledina menijo, da bi bilo na šoli lahko več zelenih površin, zato so se pridružili projektu Gornji vrt.

Bližina prometnih cest in urbanega okolja je dijake ljubljanske gimnazije Ledina spodbudila, da aktivneje razmišljajo o problematiki ogljičnega odtisa. Želeli so opozoriti na naraščajoče pregrevanje mestnih središč in izpostaviti velik neizkoriščen potencial, ki ga predstavljajo površine streh, zato so se pridružili projektu Gornji vrt. Gre za projekt Zavoda za izobraževanje in svetovanje Špelinice in arhitekturnega biroja Hišeriše, ki se zavzema za izboljšanje kakovosti bivanja z ozelenitvijo ravnih streh in teras v Ljubljani. Gimnazijci nameravajo proste prostore v okolici šole napolniti z zelenimi površinami in poskrbeti za več svežega in čistega zraka.

Okolica Gimnazije Ledina bo odslej bolj zelena.

EKOaplikacija

Dijaka gimnazije Vič sta se lotila razvoja aplikacije, ki bo omogočila enostaven, natančen in razumljiv prikaz kakovosti zraka.

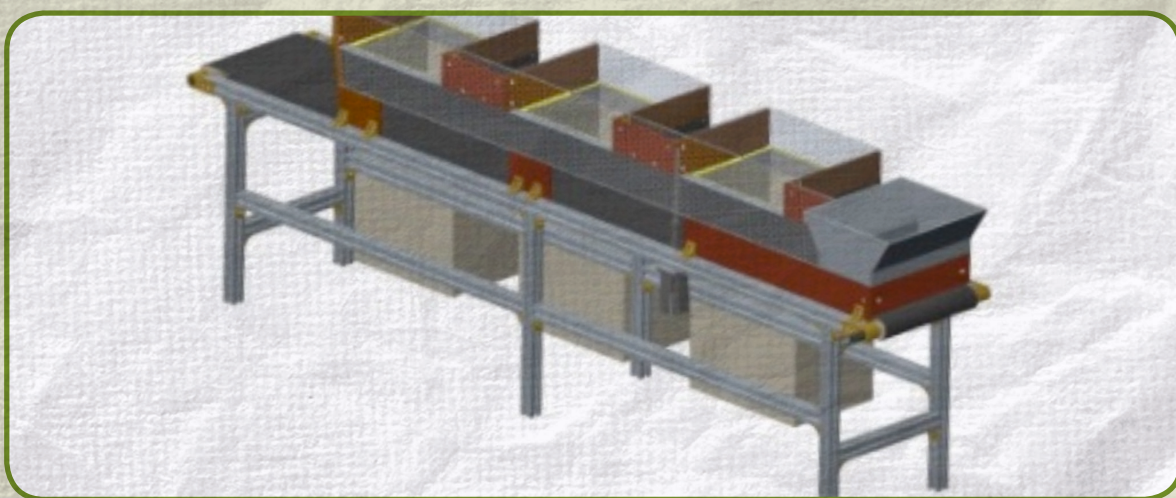
Na gimnaziji Vič so v šolskem letu 2014/2015 pripravili EKOkotiček z naslovom Zniževanje ekološkega in ogljičnega odtisa. Na šoli so namestili tri merilna mesta za merjenje količine ogljikovega dioksida v učilnicah in okolici šole, kar je dva dijaka spodbudilo k razvoju aplikacije za prikaz kakovosti zraka. Podatke o kakovosti zraka je aplikaciji priskrbela mreža merilnih postaj, ki je nastala pod okriljem Inštituta Jožefa Štefana. Mreža je sestavljena iz stacionarnih in mobilnih merilnih postaj, nameščenih po Ljubljani na podlagi modela, ki ga je v sodelovanju z IJŠ izdelal Norveški inštitut za raziskave na področju zraka. Aplikacija deluje brezhibno. Sedem dijakov se je z njo udeležilo Olimpijade genijev v ZDA, kjer mladi nadobudneži tekmujejo v razvijanju zelenih rešitev. S svojim znanjem in spretnostmi so prepričali žirijo in osvojili izjemno drugo mesto. Več informacij o projektu je dostopnih na naslednji povezavi: <http://vic.citi-sense.eu>.

Brihtna kanta

Dijaki Srednje šole tehniških strok Šiška so za lažje ločevanje odpadkov zasnovali avtomatični mehatronski sortirnik odpadkov.

Marsikdo še vedno neustrezno ločuje odpadke in tako povzroča večji ogljični odtis, zato so na Srednji šoli tehniških strok Šiška poiskali rešitev. Izdelali so načrt za pametni smetnjak, ki bo senzorsko ločeval odpadke in ga poimenovali Brihtna kanta.

Projekt je odlično pripravljen, načrti so izrisani, manjka le še material, da izdelek sestavijo in postavijo v uporabo na šoli. Sodobno mehatronsko konstrukcijo za ločevanje odpadkov so, pod vodstvom dveh mentorjev, dijaki v celoti pripravili sami, Brihtna kanta pa je hkrati tudi njihova zaključna maturitetna naloga. O svojem dosežku so odlično osveščali tudi prek medijev.

Shema mehatronskega sortirnika odpadkov.

Svetlobni semafor

Na Gimnaziji Bežigrad so uvedli svetlobni semafor in se na kreativen način lotili varčevanja z energijo.

Bežigrajski dijaki so opazili, da luči velikokrat prižgemo brez razloga in so zato ustvarili svetlobni semafor. Na stikala za luč so nalepili rdeče, rumene in zelene nalepke, ki so, glede na svetlobo, ki prihaja skozi okna, označevale potrebo po prižiganju luči.

Rdeča nalepka je bila tako na vseh stikalih za luči, kjer je dovolj naravne svetlobe, zelena pa samo na stikalih za luči na mestih, najdlje od oken, kjer je za normalen potek pouka potrebno prižgati luč. Upoštevanje semaforja med dijaki in profesorji so seveda redno preverjale EKOninje. Te pravijo, da so rezultati obetavni, saj je bilo treba le tu in tam ugasniti kakšno po nepotrebem prižgano luč.

Nakupovalne vrečke

EKOninje Gimnazije Franca Miklošiča Ljutomer so doma zbrale uporabne nakupovalne vrečke, ki jih ne potrebujejo več in jih ponudile obiskovalcem trgovine.

Medtem, ko je večina še opravljala zadnje predbožične nakupe, so se EKOninje odločile za akcijo osveščanja in zmanjševanja odpadkov v lokalni skupnosti. Doma so cel teden zbirale uporabne nakupovalne vrečke, ki jih ne potrebujejo več in jih nato ponudile obiskovalcem bližnje trgovine. V zameno za vrečke niso želele nobenega daru, edini cilj je bil mimoidoče spomniti, da ni potrebno čisto vsakič kupiti nove.

EKOninje so pritegnile pozornost z razdeljevanjem nakupovalnih vrečk.

Obiskovalci so z veseljem sprejeli ponujene nakupovalne vrečke.

Zaloga vrečk je pošla v eni uri. Tudi tisti, ki vrečke niso želeli, večinoma niso kupili novih. EKOninje so z akcijo zadovoljne in prepričane, da so ljudi spodbudile k temu, da ob naslednjem obisku trgovine, vrečko (za večkratno uporabo) prinesejo s seboj in tako razbremenijo okolje.

Čistilna naprava iz rastlin

Biotehniška šola Nova Gorica je izdelala posebno čistilno napravo, ki s pomočjo rastlin prispeva k čiščenju voda.

Nižja letnika naravovarstvenih tehnikov Biotehniške šole iz Nove Gorice sta na EKOdnevu skupaj s strokovnjakinjo in mentorico izdelala prav posebno čistilno napravo. Njihov cilj je bila namreč izdelava čistilne naprave, ki s pomočjo rastlin ter brez dodatne strojne in elektronske opreme posnema

samočistilno sposobnost narave za čiščenje onesnaženih voda. Dijaki so napravo zasnovali, odšli v bližnjo okolico, da bi nabrali primerne rastline in nato dokončali prototip rastlinske čistilne naprave. Ob tem so spoznali vse najpomembnejše značilnosti in prednosti takšne čistilne naprave za okolje in njegove uporabnike. Izdelano rastlinsko napravo so postavili na šolsko posest, kjer je bila na ogled dijakom in ostalim obiskovalcem šole.

Primer čistilne naprave iz rastlin.

Prikaz delovanja čistilne naprave obiskovalcem šole.

Koši za ločeno zbiranje odpadkov

Tehniški šolski center Maribor je izdelal dvajset kompletov košev za ločeno zbiranje odpadkov.

Dijaki Tehniškega šolskega centra Maribor so v šolskih delavnicah izdelali koše za ločeno zbiranje odpadkov (20 kompletov) in jih namestili po šoli, že obstoječe koše pa so uporabili v toaletnih prostorih. Pri izdelavi košev so dijaki uspešno povezali strokovne predmete (načrtovanje) in praktični pouk (izdelava), s končnim izdelkom pa so bili vsi zelo zadovoljni. Načrtovanih je še 10 novih kompletov in dodatni pokrovi.

Dijaki so pri izdelavi košev uporabili svoje praktično znanje.

Komplet košev za ločevanje papirja, embalaže in ostalih odpadkov.

Še nekaj zanimivih utrinkov s sodelujočih šol:

- Dijak Šolskega centra Celje – Srednje šole za gradbeništvo in varovanje okolja je iz starih palet izdelal EKO klopco in se z njo prijavil na natečaj »Naredimo Celje zeleno«.

- V šolskih delavnicah so dijaki s Srednje šole Slovenj Gradec in Muta ŠC Slovenj Gradec izdelali naravno milo iz sivke.

- Dijaki Elektro in računalniške šole ŠC Velenje so s posebnimi merilniki ogljikovega dioksida merili kakovost zraka v učilnicah.

- Gimnazija in ekonomska šola Trbovlje je v sodelovanju s Komunalo Trbovlje organizirala predavanje in pogovor na temo odpadkov.

- Primer vestnega opozarjanje z EKOnalepkami EKOninjšč Škofja Loka – Srednje šole za lesarstvo.

- Na Gimnaziji Jesenice so v okviru EKO Kotička dijaki izdelali svoj EKOizdelek.

- Dijaki Gimnazije Brežice so v okviru EKOdneva obiskali Zbirno reciklažni center Boršt.

PRIPOROČENI VIRI IN LITERATURA

- **Ogljični odtis, uvod za podjetja in organizacije**

Dostopno na:

http://www.umanotera.org/upload/files/Ogljicni%20odtis_1.pdf

- **Učne vsebine: okolju prijazen zajtrk**

Dostopno na:

http://tradicionalni-zajtrk.si/media/uploads/public/_custom/kampanjai/Trajnostna_potronja_in_ravnanje_z_odpadki.pdf

- **Razmišljamo in delujemo trajnostno**

Dostopno na:

<http://www.cpi.si/mednarodno-sodelovanje/ess/kakovost-in-prepoznavnost/zakladnica-znanja/trajnostni-razvoj.aspx>

- **Vzemite manj. Imejte več.**

Dostopno na:

http://www.arhiv.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/publikacije/drugo/vzemite_manj_imejte_vec_01.pdf

- **K trajnostnemu načinu življenja**

Dostopno na:

<http://www.youthxchange.net/download/guide/text/guide%20text%20slovenian.pdf>

- **Trajnostna potrošnja**

Dostopno na:

<http://www.focus.si/index.php?node=19>

- **Lokalna hrana. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano**

Dostopno na:

http://www.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/promocija_lokalne_hrane/

- **Odpadki. Ministrstvo za okolje in prostor**

Dostopno na:

http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/odpadki/

- **Embalaža hrane, iz cikla delavnic za globalno učenje**

Dostopno na:

<http://www.smetumet.com/delavnice/62-embala%C5%BEEa-hrane,-razli%C4%8Dna-mesta,-slovenija,-2010>

- **Bolj premišljena potrošnja in čistejša proizvodnja**

Dostopno na:

http://ec.europa.eu/environment/eussd/pdf/brochure_scp/kg006508SL_2.pdf

KOLOFON

Vsebinska zasnova:

Milena Janežič, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, dr. Alenka Turičnik, Center RS za poklicno izobraževanje, Simona Dijak, Goodyear Dunlop Sava Tires

Fotografije:

Suttherstock in fotografije sodelujočih partnerskih šol